

Belted Galloway har sin opprinnelse i Galloway sørvest i Skottland. De første skriftlige kilder som nevner Gallowayrasen er fra 1500 tallet – noe som gjør Galloway til en av de opprinnelige rasene i Skottland.

Org.- og infosjef, TYR
Tekst: Guro Alderslyst

| Jørn Kråbøl bruker mye tid på dyra sine.

Foto: Guro Alderslyst

Belted Galloway – fotogene kyr som skiller seg ut i mengden

Galloway er egentlig en ensfarga rase, men Belted Galloway har et hvit belte rundt magen. En tror at dette beltet stammer fra krysning med den Nederlandske rasen Lakenvelder, som har belte.

Belted Galloway er i likhet med Dexter en kombinasjonsrase som kan benyttes til både melkeproduksjon og kjøttproduksjon. Men i Norge er vi ikke kjent med at noen melker dem.

Kjøttet er marmorert – slik som Aberdeen Angus kjøtt – og de som er gode på smak, sier at kjøttet har et viltpreg. Dyra er svært nøysomme, og de kan produsere godt på svært skrint beite – og helt uten kraftfôr.

Dyra er naturlig kolla. Utover beltet, er det mest karakteristiske pelsen – den har dobbelt hårlag, er tykk og minner litt om teddybjørner. Dette for å beskytte dem mot vær og vind i opprinnelseslandet. I Norge bidrar pelsen til at dyra kan gå ute hele året, men som alle andre dyr skal de ha mulighet til å søke ly på et tørt og lunt sted.

Dyra finnes både som svarte, røde og i dunfarge med belte. Dun eller blakk farge kommer av en mutasjon i PMEL genet – den samme mutasjonen som lager dun eller sølv farge på Highland Cattle.

Levende vekt for okser kan bli på mellom 770 kg og 1000 kg, mens kyra har levende vekt fra 450 kg- 680 kg. Gjennomsnittlig nyfødtvekt for kalver er 32 kg. Dyra er i utgangspunktet rolige og bedagelige, men de har sterkt morsinstinkt – og de gjør forskjell på den som stiller de jevnlig og andre mennesker som besøker flokken.

De aller første dyra av rasen kom til Norge tidlig på 1970 tallet. Av disse dyra ble noen eksportert videre til Danmark og noen ble krysset med Aberdeen Angus og Charolais. Så egentlig må en si at Belted Galloway historie i Norge startet med en import til Trøndelag i februar 2000. I 2003 ble Norsk Belted Gallowayforening stiftet. I perioder har det vært utfordringer med aktiviteten i laget, men i 2016 fikk de vedtatt å lukke stamboka. Det betyr at du ikke lengre kan krysse deg frem til et individ som kan stambokføres, men dyret må være renrasert i alle ledd bakover i stamtavla. Foreningen har ellers en viktig oppgave i forhold til å finne okser som en ønsker å importere sæd fra til bruk i den norske populasjonen. Foreningen har pr i dag 21 medlemmer, men en vet at det er mange flere som har rasen om enn i mindre målestokk.

Tone og Jørn Kråbøl er glad for at de har tilgang på flotte utmarksbeiteområder i Statsallmenningen.

Tone og Jørn Kraabøl

Tone og Jørn Kraabøl på Tretten, bor på gården som Jørn har vokst opp på. Hans foreldre drev med melkekyr og turisme. Frem til 1996 drev de kvota på 40 tonn selv, men gikk da inn som passiv deltager i samdrift med en nabo. Som for mange andre bruk i dette området, er det ikke så mye dyrka jord rundt selve bruket. Men en har tilgang på vesentlig mer i fjellet, der en har bruksrett i Statsallmenningen. Tone og Jørn har seter med tilhørende dyrka mark i fjellet – og når det er så bratt at

en bare kan kjøre traktor på tvers ved gården, så er det flatt som ei fotballbane på jordene ved setra oppe på fjellet.

Oppstarten

Tone og Jørn har begge gode jobber utenom gården, men etter noen år som passiv deltager i samdrifta, savna de dyr. Spesielt Jørn leste seg opp på både Dexter og Galloway – begge raser var vanskelig å få tak i. Men i 2010 fikk de kjøpt tre kviger og en okse fra Selbu og tre kviger fra Oppdal – dette var Belted Galloway og da var valget tatt. Dyra kom til gårds midt på vinteren – fjøset måtte ryddes og før kjøpes inn. Dyra ble satt inn i det gamle båsfjøset etter melkeku – og det er fremdeles det fjøset, med bås løsning som benyttes. Dyra settes inn på senhøsten – og da står de inne til våren. Kalvingen foregår for det meste også på bås, men alle kyrene har en ledig bås ved siden av seg slik at det lages en bingefor kalven sammen med kua her. At dyra står på bås har både fordeler og ulemper – en klar fordel er at de blir roligere og tammere da en kan håndtere og «komme borti» alle dyr hver dag. Tone og Jørn er «Måneskinnsbønder» og fjøsstell på morgenen gjøres kjapt, men om ettermiddagen har de bedre tid til å ta seg av dyra og følge opp tettere. Jørns

far, Johan Kraabøl som har passert 90 år, synes også det er gøy med dyr på gården igjen. Han mener kyrne får bedre omsorg enn kona, når han forteller hvordan Jørn steller med dem. Jørn har aldri måtte tilkalle dyrlege for kalvings vansker, men har en gang måtte få hjelp av sin far for å dra ut en kalv.

Tone og Jørn selger så å si alt til liv – det er mange som ønsker de litt spesielle kyrne. Men Jørn er nøye på hvem som får kjøpe – og han selger aldri bare en til ny oppstartede. «De er flokkdyr og skal ikke være alene».

Alle dyra hos Tone og Jørn er stambokført, og de er fornøyd med at foreningen har fått lukket stamboka. De bruker noe semin, men slipper på oxen for å ta med de som eventuelt ikke har tatt seg ved inseminasjon. Ønsket om noe større utvalg på semin er likevel til stede. I forhold til farger sier Jørn at han vil kunne benytte det meste, men foreløpig bare de med belte. «Den mest vanlige er jo svart med hvit belte, men det er ekstra gøy med de som skiller seg litt ut – for eksempel dun med hvit.»

Setra

Setra har på nytt kommet til heder og verdighet igjen. For det er her dyra går på inngjerda beite hele sommeren, i et fantastisk kulturlandskap på 900 moh. Beitet består av fjellbjørkeskog og

Staselig «Oreoku» med kalv.

kulturmårk som gjødsles. Området rundt beitet er populært turområde og det er mange som legger merke til «beltekyrne». Folk spør stadig om dem og følger med.

Setra ligger 18 km fra gården, men Jørn eller Tone er oppe å besøker dyra sine jevnlig. Det er jo også på setra de gjør slåtten, og vinterfåret kjøres til gården med lastebil.

Belted Galloway har blitt en livsstil for paret – målet er at de skal holde på til de bare har selv avla dyr på gården – per i dag har de igjen fire dyr som er innkjøpt.

KOMBI-BINGE-VEKTER
Pris på forespørsel
Kvantumsrabatt

KVALITETSPRODUKTER TIL LANDBRUKET

Alt innen storfeinnredning - vi lager etter mål!

- Forhekker · Kraftfôrautomat · Drikkekar
- Liggebåser · Gummimatter
- Lettgrinder m/dør og kalvåpning
- Transportvogner

Rustfrie stolper til innredning
Rustfrie nedstøpningsmuffer til stolper
Rustfrie saltsteinholdere

Kontakt oss for et godt tilbud i dag!

RE FJØSINVENTAR

Salg - Veiledning - Livdyrformidling

Ramnesveien 1191 · 3175 Ramnes

Tlf. 99 26 74 08 · oleadahl@online.no

